

DE NOU, «UN VELL MERAVELLÓS»

El 1984 vaig publicar en aquesta mateixa revista¹, una nota relativa a *Un poema desconegut de Carles Riba*. Malgrat els meus dubtes («el tema i el to del poema s'allunyen molt de la poesia de l'autor de les *Estances*²»), la coincidència de pseudònim amb un altre text ribià, clarament identificat, i altres dades prou significatives, em van fer atribuir a Carles Riba l'autoria del poema. No tothom hi va estar d'acord³, sense, però, aportar noves dades. Passats els anys, una troballa d'Eulàlia Riba a l'arxiu familiar em permetrà de precisar que el text és, de fet, de Carles Riba, però només pel que fa a la traducció.

A l'original manuscrit de l'Arxiu Riba, sota el títol subratllat d'*El vell meravellós*, apareix entre parèntesis el següent text: «(De «The Convivial Songster» 1782)». I al final, per si quedava algun dubte: «Trad. C.R.B. 22 abr.1917». El petit misteri, doncs, quedava plenament aclarit. Tanmateix, solucionat el dubte, em recava no saber més coses de *The Convivial Songster*. Després de més d'una recerca infructuosa, només vaig localitzar al *British Library Catalogue* un *The convivial songster: being a select collection of the best songs in the English language... With the music prefixed to each song*. London [1782], però no em fou possible consultar-ne cap exemplar. Tampoc a la Biblioteca Riba, dipositada a l'Institut d'Estudis Catalans, no vaig trobar cap referència a aquest volum ni a cap altre de semblant. Vaig demanar ajuda a Joan-Lluís Marfany el qual amablement m'escriví⁴: «*The Convivial Songster* no és sinó el títol d'un cançoner (...) i això d'«El vell meravellós», una de les cançons del recull. De cançoners d'aquests n'hi havia a gavadals, durant els segles XVIII i XIX. Ni la cançó, ni el cançoner, no són particularment coneguts. Amb aquest mateix títol (*Convivial*) o amb d'altres de semblants (*The jovial S.*, *The Jocular S.*, *The Merry S.*) n'hi ha diversos de conservats i, sense cap mena de dubte, molts de perduts, per la naturalesa mateixa del producte. (...) La cançó no surt a cap dels reculls més importants de poesia tradicional i no ha passat tampoc al folklore infantil».

Ultra el canvi d'article del títol, el text manuscrit presenta algunes variants respecte el publicat per primera vegada a la revista «Cuca Fera» i reproduït a «Reduccions»⁵. La majoria corresponen a ajustaments mètrics, en els quals probablement no seria d'estranyar la mà de Carner, factòtum de «Cuca Fera». La resta són menors, excepte la disposició dels versos que a «Cuca Fera» apareixen partits, potser degut exclusivament a qüestions tipogràfiques. Podríem afirmar, doncs, amb totes les reserves que fan al cas, que l'original que publico ara correspon a un primer estat de la traducció.

Presento el poema sense cap més altre comentari ni anotació, atès que es tracta només d'una traducció i, a més, d'un text marginal. A partir d'aquí, que cada u procedeixi segons la seva conveniència i necessitat.

EL VELL MERAVELLÓS
(De «The Convivial Songster», 1782)

Una vegada era un vell, Oh cosa rara!
nét de son avi i fill de son pare i sa mare;
i entre les meravelles que encara corren d'ell
diu que primer fou jove i amb el temps tornà vell.

Sempre que li venia set, procurava heure
un got, porró o canti d'un líquid bo per beure;
la fam, l'acomentava amb qualche rosegó,
que de la boca li baixava al païdor.

Sense llum tot ho veia del color de les mosques,
i en canvi asseguren que hi sentia a les fosques;
les més hores el dia feia l'ull aixerit,
però en tenir son, ai! es colgava al llit.

Sembla cert que movia la llengua quan parlava;
i que el seu caminar fou la cosa més brava
del món, d'aquelles coses que sobten qui les veu;
car sempre adevançava o l'un o l'altre peu.

La seva cara, per tristíssima planeta,
si no se la rentava ja es prou que anés ben neta;
i tenia les dents dins la boca (ja és cas),
la qual queia si fa no fa entre barba i nas.

Per fi s'empicà d'una tal malaltia
que deien que sí no es curava es moriria;
però afegeix la història, que no tenint diners
pel metge no trobà –ja és estrany– qui el metgés.

Tot i això finà, ai las! la mort és trista!
deixà de respirar, se li entelà la vista...
Ara son còs és cendra, no li negueu un plany:
li mancà un any de vida per ser més vell d'un any.

Trad. C. R. B. 22 abr. 1917

CARLES-JORDI GUARDIOLA

NOTES

1. «Reduccions», 23/24, setembre-novembre de 1984, 14-17.
2. Idem, 16.
3. Vegeu Jaume Medina, *Cales Riba*, I, Montserrat, Publicacions del Monestir, 1989, 188 nota i Albert Manent, *Els pseudònims de Josep Carner*, «Reduccions», 41, març de 1989, 72 i 75.
4. Liverpool, 15 de febrer de 1994. Agraieixo a Joan-Lluís Marfany el temps que m'ha dedicat.
5. Vegeu nota 1, 14-15.